

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

Megjelenik minden pénteken legalább egy iven és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Nem tagok egész évre 4 ftt, félévre 2 fttal fizethetnek elő, negyedéves előfizetés el nem fogadtatik.

HIVATALOS

KÖZLÖNYE.

Pénz- és értékküldemények az ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ (Dr. Hintz György, e. pénztárnokhoz), a lap szellemi részét illető közlemények az ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉNEZ (Gamsuf Vilmos, e. titkárhoz) czimzendők.

A hirdetési díjzabályzatot lásd az utolsó lapon

Lapfelügyelő bizottság: **Paget János** elnök; **Berde Áron**, **b. Huszár Sándor**, **Mina János**, **Szabó Samu**, **Szentgyörgyi József**.

Fiatal gazdák szaktudományi kiképzéséről.*)

Mentől kevésbé érte el ez ideig Németország mezőgazdasági ipara az elébe tűzött czélt, — mely nem egyéb, mint az, hogy az ország népességének kiteremtse a szükséges élelmi czikkeket és nyers anyagokat, a mennyiben az éghajlat korlátot nem vett elébe, — annál inkább törekedniök kell majdan azoknak, a kik hivatta lesznek a mezőgazdaságot mint gyakorlati emberek tovább folytatni, hogy az ország termelő képességét hovatovább fokozzák. De erre csak úgy lesznek képesek, ha a gyakorlat elsajátításán kívül igyekeztek tudományos ismereteket is gyűjteni, a melyek képesekké teszik őket arra, hogy tudományos foglalkozásuk okait öntudatosan átpillantsák, hogy mesterségök minden egyes részéről tudományosan gondolkodjanak. A mezőgazdaság jövője a tudományé; s mentől inkább képesek magukat emancipálni valamely ország gyakorlati emberei a szokásos cselekvéstől, mely az önálló gondolkodást kizárja, azt fogjuk látni, hogy azon ország termelő képessége annál inkább növekszik. A jövedelem legnagyobbja, amit minden gazda igyekszik elérni, nem attól függ, hogy e vagy ama gazda milyen gyakorlottságot

szerezett magának a praktikus téren, hanem függ a racionális elv felismerésétől. Mentől meszebbre és általánosabban elterjed ez, mentől mélyebben behatol a gyakorlat köreibé, ezeket átlelkesítve, annál magasabbra fokozódik a termelés, annál általánosabbá válik a művelődés, annál képesebbé válik az az ország a gazdasági működés minden ágazatában.

Ha átgondoljuk a mezőgazdasági ipar történetét, kétségtelenül meg fogjuk ismerni, hogy fejlődésének gyorsabb vagy lassúbb léptei, mindig párhuzamosak voltak azzal, vajjon többé vagy kevésbé racionális gondolkozás vette-e át a vezérszerepet.

De ha azt kell mondanunk, hogy e mesterség sorsa, a mire életünk legjobb erejét szenteltük, legfőképen attól fog függeni, hogy a gyakorlatilag működő mezőgazdák jövő generációja mennyiben fog tudományosan elkészülve a gazdasági életbe lépni és ha észre vesszük, hogy mily kevesen részesülnek a kellő előkészületben, sőt, hogy azt mily kevesen is keresik, — ezekre gondolva, aggodalommal kellene a jövőbe tekintenünk, és pedig annál aggodalmasabban, minthogy a jövő gazdáinak nyilván sokkal súlyosabb küzdelmeket kellend vívniök, mint a jelen és a mult idők gazdáinak kellett átvergődniök.

Mennyire fejlődhettek volna a többi tudományok, ha művelőik csak félig-meddig elkészülve léptek volna csarnokukba, ha nem teljes erővel és minden idejük ráfordításával adták volna magukat

*) Gróf Lippe Weissenfelsnek egy német lapban megjelent czikke, melyet a „Természettudományi közlöny“ fordítása szerint közlünk. Szerk.

tudományuknak? Micsoda csekély képességet tudnának a mai orvosok felmutatni, ha nem a legkomolyabb és legbehatóbb tanulmányokkal készülnek vala a fontos, az egész embert igénylő életmunkára? És a mi az orvostól áll, az áll a jogászra, a technikusra, a katonára, az iparosra is. Egyiknek sem szabad hivatásába készületlenül belépnie. Csak a gazda — így vélekednek még mai napság sok helyütt — csak ő esik kivétel alá, csak ő nála lehet másképp a dolog.

Ha a legtöbb gazda (fájdalom „legtöbb“-et kell mondanunk) fejlődése menetét áttekintjük, valószínűleg nem csodálkozhatunk, hogy a mezőgazdaság, összehasonlítva az iparral, a technikával, az orvosi tudománnyal s egyebekkel, lassu léptekkel mozog előre.

Milyen gyakori szokás, fájdalom, még mai napság is, hogy az algymásiumból egyenesen a gazdasági gyakorlatba léptetik a tanulót, hogy azután komoly, tudományos munkával többé soha se foglalkozzék. Három, négy esztendeig irnokoskodik, azután lesz belőle ispán, kasznár, megesik, hogy évek múlva tisztartó; mármint a gondjára bízott nagyobb birtok fejlődésére határozó befolyást kellene gyakorolnia, de a szakmáját csak mesterségszerűleg tanulta, csak mesterember módjára, chablonra, kaptára tud dolgozni s ha a megszokott chablon, a szokásossá vált kapta nem helyrevaló, — akkor az elégtelen siker, a meg nem felelő eredmény, talán a legkomolyabb törekvés daczára is, mégis csak mindig arányos lesz a gazda ügyefogyottságával, az előkészületeinek hiányosságával.

Vegyünk más példát: Valaki katona volt, legszebb éveit oly hivatásnak szentelte, melyben nem akart egész életén át megmaradni; lett belőle tiszt, mert a családi hagyomány úgy hozta magával s később azután, midőn sorsa visszahívja az atyai göröngyre, teljesen készületlenül lép a terhes mezőgazdasági gyakorlatba. Ha katonai pályafutásából nem hozott volna magával két fontos erényt, melyet a katonai hivatás az emberbe belénevel, a kötelességteljesítést, meg a rendszeretettel párosult pontosságot, — ha ezek nem volnának meg benne, még komolyabban meggyűlne a baja új hivatásával, hogy a nehéz munkához tudatlanul fogott.

Rendesen kedvezőtlenebb kilátások fogadják húzamosabb ideig hivatalnokoskodott fiatal embert, kit azután egyszerre valami nagyobb birtok vezetésére szólítanak viszonyai. Ennek a szemé gyakran annyira sincs az önmegfigyelésre megedzve, mint az előbbi tiszté. Hozzá járul még, hogy a természettudományokból sokszor mit sem tud; holott az egész gazdasági élet, melynek immár önállóan kell az életre lépnie, a természeti törvényeken alapszik; nem ritkán azonban még a nemzetgazdasági ismereteknek is híján van, a mire pedig a mai gazdának ép oly szüksége van, mint akár a többire, ha mesterségét igazán racionálisan akarja űzni.

A dillettantismus a mezőgazdaságban az az átok, mely alatt e mesterség gyakran keserűen megszenved, mely a gyors, természetszerű fejlődésének útját állja!

Gondoljuk meg, hogy a statisztikai adatok szerint például a porosz birodalomnak, gazdasági vezetői nagyobb birtokokhoz, a mezőgazdasági gyakorlatba újonnan belépőkből évenként nem kevesebb mint 1313 emberre van szüksége. A porosz főiskolák azonban évenként csak 320, az az 24 percent végzett embert bocsátanak el; 76 percent tehát szaktudományilag készületlenül foglalja el nehéz hivatását. Régebbi időkben e szomorú eredmény nem rítt ki ily aggodalmasan, mert a régebbi idők kezelése a maihoz vetve szerfelett egyszerű volt; egyszerű óragépezet járásához hasonlítható az, melynek elegendő, ha a kellő időben egy nyugodt, gondos kéz felhúzza.

Ma egészen másképp!

A mai gazdának súlyosabb akadályokat kell eltávolítania, mint a régebbi évtizedek praktikusainak. A külső viszonyok fokozott igényeket támasztanak iránta és családja iránt; de e fokozott igényekkel nem növekedtek vagy legalább csak ritkán növekedtek; megfelelő mérvben az eszközök csekélyebb pénzügyi erővel nagyobb és nehezebben elérhető célokat kell megnyérnie!

A régebbi idők földbirtokosának mindig rendelkezésére állott az egyenlő arányú robotosok munka ereje; és ha ezek az emberek hanyagul és kedvtelenül dolgoztak is, mégis legalább dolgoztak s némely tekintetben a munka mennyisége kiegyenlítette a minőséget. De nem így ma. A mun-

kás erő hiányzik, absolute hiányzik s csakugyan a leggazdagabb tárgyismeret kell hozzá, hogy a kellő helyen a lehető legnagyobb munka-megtakarítás éressék el; derék, a tárgyat illető képzettség ahhoz, hogy a hiányzó kézi munka helyes módon pótoltsék gépi munkával.

Régebbi időkben derék gazdának tartották és gazdatársai feldicsérték azt, a kinek sikerült a talaj lehető legnagyobb „kihasználása“, hogy azt ne mondják „kirablása“ mellett, esztendő jártán a legnagyobb tömeg állati tárgyát a tanyáján felhalmozni.

De megváltoztak az idők. Megtanítottak bennünket arra, hogy a talaj „kihasználásával“ még nem tettünk eleget; megtanítottak rá, hogy az állati trágya huzamos időre nem teljes pótlása annak, a mit mai napság kénytelenek vagyunk földeinktől elvonni; hogy az elvontaknak egyenlőtlen visszadása, az a pótlás, melyben túlnyomó a nitrogén, de a melyben bizonyos ásványi anyagok elégtelen mennyiségben foglaltatnak, hogy ez egy csomó gazdasági calamitásba képes bennünket sodorni, a melyek már magukban véve is elegendők arra, hogy az évek szerinti összes jövedelmet ugyancsak kérdésbe tegyék.

És kérjük mármost, hogy hijják azokat a gazdasági bajokat? A gyakorlati mezőgazda, fájdalom, eléggé ismeri őket; megdőlés, a kalászok rövidsége, satnya, aszott szemek, únottság, csekély ellentálló képesség a növénybetegségekkel szemben stb. a nevök.

Ezen calamitások ellen új fegyvereket kell a kezébe ragadnia, a melyek alkalmasak rá, hogy a bajokat megszüntessék vagy legalább enyhítsék, de csak akkor, ha e fegyverekkel bánni is tudunk; mert ha nem értünk hozzá, akkor e fegyverek kétélű pallókká válnak, melyek megsebzik a bajvivót, az ellenséget pedig le nem verik. Éme fegyvereknek egyike például: „a kereskedésbeli trágya anyagok.“ A ki nem tud velök bánni, kettős veszedelemben fut; nemcsak hogy nem segítenek rajta, hanem még annyival szegényítik is a gazdát, a mennyit érettök fizetett.

És a mint a mesterséges trágyákkal, ép úgy áll a dolog a kereskedésbeli takarmányokkal is és minden egyes ágával a gazdaságnak, a mely persze

többé nem a régi, egyszerű óramű, hanem bonyolódott szervezetté vált, melyben minden természeti törvény keresztül-kasul és egymásra hat, egy a mást kölcsönösen erősítvén, módosítván vagy ellensúlyozván! És a ki ezen erőket nem ismeri, a ki rajtok uralkodni, őket vezetni nem képes, a fölött egyszerűen ök ragadják meg az uralmat s a gazda többé nem urok, hanem akarattalan rabszolgájok. Az „ülő vagy kalapács“ régi története itt is ismétlődik.

E változatlan természeti törvények urává azonban a mezőgazda csak azáltal lehet hogy egész jelentőségökben igyekszik őket megismerni; ha megismerkedik velök, nemcsak mesterségére való nézve, hanem megbarátkozik általában magokkal a tudományokkal, a melyek kutatással állottak a munkához, egy szóval ha komoly elhatározással és erayedetlen szorgalommal adja magát neki a természettudományok tanulásának, hogy e tanulmánya által megszerezze a legfontosabb és nélkülözhetetlen képességet mire szüksége van: hogy mesterségének minden egyes részében „tudományosan gondolkodni“ megtanuljon.

Ezen okból a jövőndő gyakorlati mezőgazdájának mai napság már nem lehet elengedni, hogy alapos ismereteket ne szerezzen magának a physikában, chemiában és physiologiában; mert hiszen a mezőgazdaság, legalább egyik oldaláról tekintve, nem egyéb mint alkalmazott természettan, alkalmazott vegytan és élettan.

De hasonlóképen szükséges nemzetgazdasági ismereteket is szereznie a nemzetgazdaságtan tanulmányozása útján; és e nagy, napról-napra nagyobb jelentőségüvé emelkedő tudományt ne csupán a maga mesterségére vonatkozólag tanulmányozza, hanem úgy, hogy ebben is képes legyen önállóan gondolkodni. Mindenekelőtt jöjjön teljesen tisztába a nemzetgazdaságtan alapelveivel.

Ha a fundamentális nemzetgazdaságtani fogalmakban tudományos áttekintést, megértést nem szerzett magának, — nemzetgazdasági téren bezzeg laikus marad teljes életében. És végül: az összes mezőgazdasági tudomány, melynek az a feladata, hogy az alapvető természettudományi és nemzetgazdasági törvényeket a gazdaságra való alkalmazásuk-

ban a tanulóval teljesen megértesse! — mily nagy ennek a birodalma!

Ismerjük meg: a csupán gyakorlati előkészület a jövő gyakorlati embere számára ma már nem lehet elegendő; mert „jövendőbeli mezőgazdaságunk sorsa attól függ, hogy a leendő gyakorlati emberek mennyire lesznek gyakorlati képzettségök mellett egyszersmind szaktudományilag is művelt emberek.“

Útmutatás a Mezőség kopárainak befásítására.

Irta: **Fekete Lajos.**
(Folytatás.)

NB. Ezen ültőncz mennyiség a kikelt növények egy részének elmaradása, pajodok, szárazság fűs egyéb által felére, sőt sokkal kevesebbre is leaphadhat.

5. Tábla.
Ültőncz-szükséglet. a) 1 kat. holdnyi terület beültetésére.

Ültőncz-táv láb- bakban	Sor-táv láb- akban								
	2	2½	3	3½	4	4½	5	5½	6
2	14400	11520	9600	8229	7200	6400	5760	5236	4800
2½	—	9216	7680	6583	5760	5120	4608	4189	3840
3	—	—	6400	5486	4800	4267	3840	3491	3200
3½	—	—	—	4702	4114	3659	3291	2992	2743
4	—	—	—	—	3600	3200	2880	2618	2400
4½	—	—	—	—	—	2844	2560	2327	2133
5	—	—	—	—	—	—	2304	2095	1920
5½	—	—	—	—	—	—	—	1904	1745
6	—	—	—	—	—	—	—	—	1600

6. Tábla.
1 hectáryi terület beültetésére.

Ültőncz-táv	Sor-táv centiméterekben											
	50	60	70	80	90	100	120	140	150	160	180	200
30	66667	55556	47619	41667	37037	33333	27778	23810	22222	20833	18519	16667
40	50000	41667	35714	31250	27778	25000	20833	17857	16667	15625	13889	12500
50	40000	33333	28572	25000	22222	20000	16667	14286	13333	12500	11111	10000
60	—	27778	23810	20833	18519	16667	13889	11905	11111	10417	9259	8333
70	—	—	20408	17857	15873	14286	11905	10204	9524	8929	7937	7143
80	—	—	—	15625	13889	12500	10417	8929	8333	7813	6944	6250
90	—	—	—	—	12346	11111	9259	7937	7407	6944	6173	5556
100	—	—	—	—	—	10000	8333	7143	6667	6250	5556	5000
120	—	—	—	—	—	—	6944	5952	5556	5208	4629	4166
140	—	—	—	—	—	—	—	5102	4762	4464	3968	3572
150	—	—	—	—	—	—	—	—	4444	4167	3704	3333
160	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3906	3472	3125
180	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3086	2778
200	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2500

A hasások legalsó száma a négyszögös hálózatához szükséges ültőnczök számát adja 2, 2½—5½, 6 lábnyi, illetőleg 50—60, 70—200 centiméternyi ültőncztáv mellett. A felette kis sor- és ültőncztávok az 5. a. és 6. táblákba csak azért vétettek fel, hogy a roppant ültőncz-mennyiségből gyakorlatiatlanságuk kitűnjék. Makkvetésnél egyébiránt hasznukat lehet venni.

1—4 táblák adatai csak átlagosok s nem kell az erdősítőnek elmulasztani, tapasztalataiból okulva, ezen adatokat saját viszonyai szerint módosítani.

A táblák használatát a következő példák felvilágosítják.

1. Kérdés. Mekkora kell lenni azon csemetékertnek, melyből minden évben 10 holdnyi területet kell 1—2 éves erdei fenyőkkel beültetni, ha az ültetés egymástól 5 lábnyi távolságra eső sorokban történik, 2½ lábnyi ültőncztáv mellett?

(Folyt. köv.)

T A R S A L G Ó.

Középmarosi borvidék.

a) Hegyaljai kerület.

1.) Poklos 5 hold 144 □ öl mézskő és agyagtalajban termel vegyes hazai fajszőlőkből karikás műveléssel holdanként 15 hectoliter jó bort, kerül művelése 90 frt o. é., el kél Gyulafehérvárt hectoliterenként 10 frton.

2.) Gyulafehérvár 261 hold 215 □ öl területen kali, mész és szén-sav tartalmu agyagtalajban termel a Rózsamálban 8 hold rajnai rieslinget, Nunzát Adalbert két hold muskotály, 1 hold Pinaut, a többi 250 hold vegyes hazai fajszőlőkből, (melyből nagyobb rész kövér és járdavány) karikás műveléssel holdanként 20 hectoliter kitünő bort, kerül művelése 110 frtba, elkél helyt 20 frton hectoliterenként.

3.) Borbánd 51 hold 1017 □ öl területü agyagtalajban termel vegyes hazai fajszőlőkből karikán holdanként 15 hectoliter kitünő bort, kerül 110 frtba, elkél Gyulafehérvárt 18 frton.

4.) Kisfalud 36 hold 1185 □ öl területen vasas agyagtalajban termel vegyes hazai fajszőlőkből karikán holdanként 10 hectoliter jó bort, művelése kerül 100 frtba, elkél Gyulafehérvárt hectoliterje 12 frton.

5.) Magyar-Sárd 122 hold 229 □ öl területen meszes agyagtalajban termel alexandri-muskotályt 2 holdot, rajnai rieslinget 6 holdot; a többi vegyes hazai fajszőlőkből kitünő bort holdanként 20 hectolitert, kerül művelése 90 frtba, elkél Abrudbánya, Torda, Brassó és Kolozsvárt hectoliterenként 12 frton.

6.) Ompolyicza 39 hold 480 □ öl területen agyagtalajban vegyes hazai fajszőlőkből karikán holdanként 15 hectoliter jó bort termel, kerül művelése 80 frtba, elkél Abrudbánya és Verespatakon 10 frton hectoliterje.

7.) Magyar-Igen 254 hold területen köves, meszes agyagtalajban termel rajnai rieslinget Szász Pál 1 holdat, Köblös Miklós 610 □ öl, Teleki József 200 □ öl, a többi vegyes hazai fajszőlőkből karikán holdanként 16 hectoliter kitünő bort, művelése kerül 95 frtba, el kél hectoliterje 12 frton. Piacza Abrudbánya, Zalatna, Besztercze és Háromszék.

8.) Czelná 101 hold 568 □ öl területen köves agyag, homokos agyag elég gazdag mészvegyülettel, a könemek vegyülései mézspát, kova és homok kövekkel vegyes talajban termel gróf Teleky Géza 1 hold rajnai rieslinget, fél hold Carbenet Sauvignon, fél hold Carbenet Franc, 3 hold alexandriai muskotályt, fél hold Croquant muskotályt, fél hold Muskat Lunelt, 400 □ öl sárfejt, 400 □ öl olasz Rieslinget, 400 □ öl piros bakatort, egy hold piros traminert, 400 □ öl oportot.

Gr. Teleki Sámuel fél hold alexandriai-muskotályt. Közepső gr. Teleki Domokos, 1 hold rajnai riesling, fél hold Sauvignon blanc, fél hold Semillon blanc, 400 □ öl Somszőlő.

Özv. gr. Teleki Sándorné fél hold Riesling, 600 □ öl alexandriai muskotály, 800 □ öl Traminert — ezenkívül a többiek vegyes hazai fajszőlőkből karikás műveléssel teremnek

20 hectoliter kitünő bort, kerül holdankénti művelése 100 frtba. Piaczok: Brassó, Háromszék és a közelebbi bányavárosok.

Je g y z é s: A legjobb és legcorrectebb karikás szőlőművelés itt látható.

9.) Igenpataka 37 hold 690 □ öl területen mész-köves agyagtalajban termel vegyes hazai fajszőlőkből karikán, holdanként 10 hectoliter jeles bort, művelése kerül 95 frtba, el kél Gyulafehérvárt és Magyar-Igenben 12 frton.

10.) Boros-Boocsárd 99 hold 1217 □ öl területen meszes agyagtalajban termel Imre Ferenc 600 □ öl rajnai rieslinget, a többi vegyes hazai fajszőlőkből karikán holdanként 20 hectoliter kitünő és jeles bort, kerül művelése 80 frtba, eladják Abrudbánya, Háromszék, Kolozsvár és Beszterczére 10 frton hectoliterét.

11.) Krakko, Tibor és Királypataka 324 hold 168 □ öl területen mész-köves agyagtalajban termel gróf Teleky Miksáné 1 hold rajnai rieslinget, 3 hold Sauvignon és Semillont, 2 hold küüllömenti Leánykát. Bürger Simen 4 hold 374 □ öl Riesling és muskotályt, a többi mind vegyes hazai fajszőlőkből karikán 18 hectoliter kitünő bort terem, kerül művelése 100 frtba. Piacza a Bányavidék, Kolozsvár és N.-Enyed, hectoliterenként ára 14 frt.

12.) Felső-Gáld 44 hold 91 □ öl területen meszes agyagtalajban termel vegyes hazai fajszőlőkből karikán holdanként 20 hectoliter jeles bort, kerül művelése 80 frba. Piacza Gyulafehérvár és a bányahelységek, hectoliterje 12 frton kél el.

13.) Benedek 103 hold 649 □ öl területen meszes agyagtalajban termel vegyes hazai fajszőlőkből karikán holdanként 20 hectoliter jeles bort, 90 forint művelési költséggel. Piacza Gyulafehérvár és a banya-városok, ára 12 forint hectoliterenként.

14.) Mindszent 29 hold 816 □ öl területen meszes agyagtalajban termel egy hold rajnai rieslinget, a többi vegyes hazai fajszőlőkből karikán, holdját 80 frtért művelve, eladják Gy.-Fehérvár és Abrudbányára 12 forinton hectoliterjét.

15.) Alsó-Gáld 88 hold 694 □ öl területen meszes agyagtalajban termel báró Kemény László 3 hold rajnai rieslinget, 1 hold fekete Kadarkát, a többi vegyes hazai fajszőlőkből karikán holdanként 15 hectoliter kitünő bort, kerül művelése 95 frtba. Piacza Háromszék és még Deés vidéke is, eladják 15 frton hectoliterét.

16.) Vajasd 3 hold 1269 □ öl területen agyagtalajban termel vegyes hazai fajszőlőkből karikán holdanként 10 hectoliter közöséges bort, elfogyasztják helyt.

17.) Csáklya 139 hold 341 □ öl területen meszes agyagtalajban termel Kis Bálint 1 hold Traminert, a többi vegyes hazai fajszőlőkből karikán holdanként 20 hectoliter jeles bort, kerül művelése 80 frtba, elkél Gyulafehérvárt és Marosvásárhelyt 10 frton hectoliterenként.

18.) Felgyógy 103 hold 483 □ öl területen mész-köporladék és agyagtalajban termel Schillingné 1 hold 800 □ öl rajnai rieslinget, gróf Andrágy egy holdat, Ugron Sándor 1 hold 800 □ öl, Árkosiné 2 holdat, a többi vegyes hazai

fajszőlőkből karikán holdanként 24 hectoliter jó bort, mivelése kerül 90 frtba, elkél Tövis, N.-Enyed, Kolozsvár és a bányavárosokban 10 frton hectoliterje.

19.) Diómal 27 hold 1584 □ öl területen mészköporladék és agyagtalajban karikán termel vegyes hazai fajszőlőkből holdanként 10 hectoliter jó bort, kerül mivelése 80 frtba, elkél helyt és Tövisen 10 frton hectoliterje.

20.) Diód 92 hold 772 □ öl területen meszes agyagtalajban termel Vincenti 10 hold rajnai rieslinget, Zeyk Gábor 1 hold rajnai rieslinget, 1 hold 800 □ öl Somszőlőt. Tar Miklós 3 hold rajnai rieslinget, a többi vegyes hazai fajszőlőkből karikán holdanként 15 hectoliter kitünő bort, kerül mivelése 100 frtba. Piacza Enyed, Tövis, Gy.-Fehérvár, el két 12 frton hectoliterenként.

21.) Tövis 18 hold 345 □ öl területen kavicsos agyagtalajban termel Dávid Salamon 2 hold rajnai rieslinget, a többi vegyes hazai fajszőlőkből karikán holdanként 15 hectoliter jó bort, kerül mivelése 80 frtba, bora el két helyt és N.-Enyeden hectoliterenként 10 frton.

Jegyzés: a fennirt 17, 18, 19, 20 és 21 számú helyiségekben minden tavaszon kapa helyett ásóval ássák fel szőlőjük földjét, mely a termésre és a szőlő vegetációjára nézve nagy különbséget mutat fel, mely munka ennél fogva utánzásra méltó.

22.) Bóld 6 hold 1232 □ öl területű agyagtalajban termel vegyes hazai fajszőlőkből karikán holdanként 10 hectolitert közönséges bort, kerül 80 frtba, elkél helyt.

23.) Felső-Orbó, 13 hold 918 □ öl.

24.) Közép-Orbó, 10 hold 29 □ öl.

25.) Alsó-Orbó, 19 hold 1246 □ öl területen mész- és agyagtalajban termel vegyes hazai fajszőlőkből karikán holdanként 15 hectoliter jó bort, 80 frtba kerülő miveléssel. Piacza: N.-Enyed, többnyire helyt két el, a tulajdonosok magok fogyasztják.

EGYVELEG.

* **Ö felsége a következő kéziratokat méltóztatott kibocsátani:** I. Kedves báró Simonyi! A földmivelés-, ipar és kereskedelemügyi magyar ministerium ideiglenes vezetésétől Önt ezennel véglegesen felmentem. II. Kedves Trefort! Magyar ministerelnököm előterjesztése folytán Önt a földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi magyar ministerium ideiglenes vezetésével ezennel megbízom. Kelt Ischben, 1876. évi augusztus hó 21-én. Ferencz József, s. k. Tisza Kálmán, s. k.

* **Értesítés** A nmlgú földmivelés, ipar és kereskedelemügyi m. kir. miniszter úr a következő rendeletet adta ki valamennyi törvényhatóságnak és gazdasági egyesületnek: „17,656 sz. A cs. és kir. külügyministerium útján nyert értesülés szerint a Colorado amerikai burgonya pusztító róvar (Doryphora decemlineata) behurcolása ellen foganatosított elővigyázati rendszabályok daczára, a nevezett káros rovar becsémpészetének veszélye mind inkább fenyegetővé válik az által, hogy az Amerikából érkező hajókon valószínűleg az amerikai partokról oda repült rovarpéldányok már több ízben észleltettek, sőt e hajókról európai kikötőkben lerakott árukon is találtak. Szemben e fenyegető veszéllyel, figyelmeztetem a törvényhatóságot az egyesületet m. évi 8064 sz. a april 20-

án kelt rendeletemre, melynek értelmében az amerikai államokból a burgonya, valamint ennek csomagolására használt bármilyen tárgyak behozatalát szigorúan tiltottam. Budapest, 1876 augusztus 28-án. Simonyi s. k.

* **Helmsmüller kúpalakú dobbal ellátott cséplőgépe.** Gazdai körökben általános a panasz, hogy a géppeli cséplés, bárhany más előnyvel bírjon is, a szalmát nagyon összekuszálja és így annak bizonyos czélokra való használhatóságát csökkenti. Fordulnak ugyan elő cséplőgépek, melyek szép hosszú szalmát szolgáltatnak, de mindig a tiszta cséplés rovására, úgy hogy ezekről szó sem lehet. Egy hannoverai mérnök Helmsmüller azonban lényeges javítást talált fel, mely mellett a cséplés tisztább, az erő kevesebb és a szalma állapota is az eddiginél előnyösebb. A szerkezeti változás csak is a cséplődobra vonatkozik, mely kúpalakot nyert és egy Bécs mellett próba alá vetett két löerejű gépnél kisebb átmérőjében 28, a nagyobbban 50 centimétert tett, a dob szélessége 1.2 meter volt. Miután a dob kerülékes sebessége annak átmérőjével arányos, könnyen megfejtethető, hogy a gabona, ha a nagyobb átmérőjű dobbréssel érintkezik, jobban is ki fog cséplétni s ugyanazért az etetésnél a kéve kalászos részét ott eresztjük a dobba, hol az nagyobb átmérővel bír. Az erőkimelés onnan származik, hogy csekélyebb felület küzd a levegő ellentállásával mint az egyforma átmérőjű hengeralaku dobnál. Egy Halleban alkalmazott erőmérő szerint egy Zimmermannféle cséplőgép dobjának 1000 forgása s 1.5 meter szélessége mellett munkában 315, üresen futva 172 kilogrammeter erőt igényelt, míg a Helmsmüllerféle szerkezet munkában csak 157, üresen 78.4 kilogrammeter mutatott. E tetemes különbséget és kedvező eredmény bizonyára nagy figyelmet érdemel. Nevelti az új szerkezet értékét, hogy az minden széles dobú cséplőgépénél könnyen alkalmazható, de viszont nem hallgathatjuk el, hogy első sorban csakis hosszú, össze nem kuszált szalmájú gabona cséplésére alkalmas; árpa és zab, valamint dült gabona cséplésére alig lesz sikeres.

* **Mit ér egy madárfészek?** Kedves gazdatársam! — így szól a thüringiai állatvédegyelet egy röplevelében — fiad pusztá unalomból fészket szedni indul, egyet szerencsésen meg is talál és egy fecske, veréb, ökörszem, vagy más madárnemzedéket könnyelműen megsemmisít. Tegyük fel, hogy a kérdéses fészekben csak öt fiatal madárka vagy tojás volt. Minden egyes madárkának naponta átlag mintegy 50 hernyóra, rovarra van szüksége, melyet a szülők a szomszédban szednek össze, ez naponta 250 darab, az etetés átlagban 4—5 hétig tart, mondjuk 30 napot, ez tehát fészkenként 7500 hernyót tesz. Minden hernyó naponta saját súlyáig fogyaszt levelet és virágot. Csak 30 napot véve fel és naponta csak egy virágot, mely gyümölcsöt adott volna, akkor a mondott időben 30 gyümölcs, a 7500 hernyó után pedig 225,000 gyümölcs semmisül meg. Ha tehát fiad a madárfészkeknek békét hagyott volna, te és szomszédaid 225,000 alma, körte vagy szilvával többet kaptatok volna! Ha a hernyó, mint többször megesik, napjában 10—20—30 virágot fogyaszt, vagy pedig ha a leragott levél miatt a virág táp nélkül marad és fonnyadtan lehull, akkor a te és szomszédaid vesztesége még sokkal nagyobb. Mindezekről már most könnyen kiszámíthatod, hogy mit ér egy madárfészek! A számok beszélnek, bizonyítják a kis madárkának hernyó- és rovarszükségletét és a gazda, erdész és kertész magát védi, ha az ég hasznos madarainak védelmet ad.

* **Kerti öntözők olesó foltozása.** Ha öntöző kannánk kilyukad, legezlszerűbb és legegyszerűbb egy darab sűrű vászonszövetet kopal lakba mártani s azt a lyukas helyre reá tapasztani, ha megszáradt, hosszú ideig fog a foltozás elszolgálni.

* Hangya, mint hernyópusztító. Hannoverában tett kísérletek a nagy fekete erdei hangyát ajánlják hernyópusztító gyanánt. Egy kísérlettevő Mühlenpfordt több hangyabolyt zsákokba rakott és ezeket a káposztásföldön egyenletesen elosztotta. Három nap múlva a hangya által minden hernyó elpusztult, oly eredmény, melynek megkísértése nálunk is ajánlatos volna.

* Piaczi árainkat illetőleg megjegyezzük, hogy Naszód, Torda és Vajda-Hunyad újabb heti vásáraitól tudósítást nem vettünk; a dévai gabonaárak 100 kilogrammonként vannak jegyezve.

Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS.

Hirdetések.

Jelzálogkölcsonöket

a birodalom bármely részében, telekkönyvezett nem tehermentes földbirtokra 1000 fttól a legmagasabb összegig 5%, és 6% kamat mellett törlesztésre, rövid idő alatt és 5000 fton felülieket még előnyösebb módokat mellett gyorsan eszközöl

a hatóságilag engedélyezett általános

(4) (16—26)

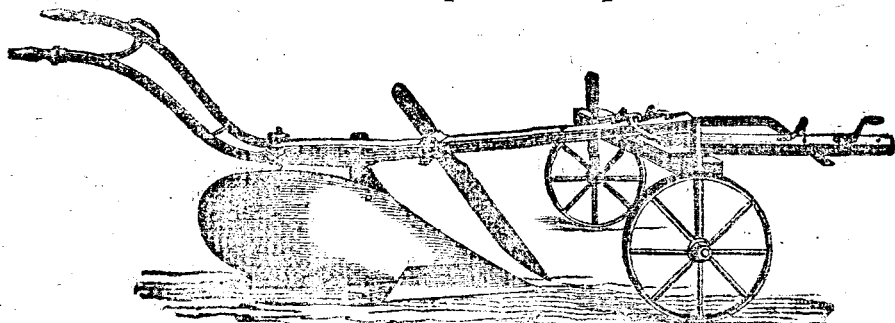
„Ipar és kereskedelmi ügynöki iroda“

Kolozsvárt, Belmesteru-tca, 16. sz.

(Értekezhetni személyesen vagy posta útján naponta d. n. 1—4 óráig)

Gubicz László gazdasági gépgyára

Budapest, Lipót-utca 41-ik szám

Ajánlja általános elismerésben részesült kettő

Gubicz-ekéit,

ugyszinté magtakaróit, boronáit, rög-törőit, rostáit stb. jutányos ár mellett.

Arjegyzéket kívánatra bérmentesen küldve, megrendeléseket pontosan teljesít

Gubicz László.

(7)

(18—26)

Tauffer Ferencz

Kolozsvártt.

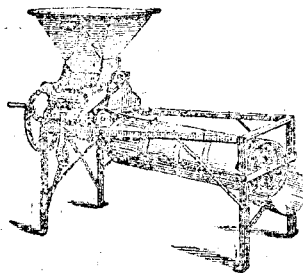
Ajánlja a már ösmeretes Mayer-féle amerikai szegszerkezetű vert vasból készült cséplő-gépjeit, kézi- és lóerőre új javítással, Mayer Trieurs konkoly választó és különböző szelelő rostáit kedvező fizetési feltételek mellett.

(3)

(36—52)

Az eredeti Mayer-féle TRIEURÖK

(20)

(1—4)

konkoly és bükkönytől

vagy kívánatra egyszerre

konkoly, bükköny és zabtól is tökéletesen megtisztítják

a búzát vagy rozsot.

Jó tállás

a legtisztább búzáért, hulladék egy jó búza szem nélkül, legnagyobb munkaképeség. legolesőbb árak

készpénzben vagy időre

GROSSMANN J.-nél

Budapest, váci körút 34. szám.

Lóerőjű cséplőgépek, „Aspirations tarares“ gabonatisztító gépek, fecskendők és szivattyúk raktára.

"VICTORIA" biztosító-társaság Kolozsvártt. (Alapított 1865-ben.)

Forgalmi kimutatása: (1875. december 31)

Összes bevételek kezdettől (1865)—1874. év végéig	o. é. 19 606,023 frt 99 kr.	Kifizetett károk 1875-ik évben	o. é. 793,469 frt 47 kr.
Bevétel 1875-ik évben	o. é. 2.602,042 frt 73 kr.	összesen	o. é. 7.474,125 frt 74 kr.
összesen	o. é. 22 208,066 frt 72 kr.	Kiosztott nyereség kezdettől 1875-ik év végéig	o. é. 439,738 frt 69 kr.
Kifizetett károk kezdettől (1865)—1874-ik év végéig	o. é. 6.680,656 frt 27 kr.	Évi díjbevétel	o. é. 1.000,000 frt — kr.

BIZTOSÍTÁSOKAT FOGAD EL:

- a) tüzkárok ellen (ha villám-csapás által okozottak is) épületekre, gyárakra, készletekre, ingókra stb.
- b) jégkárok ellen, teljes kárterítéssel;
- c) az ember életére, minden módozatokban — és közvetít
- d) a tutélési csoport biztosításokat.

A folyamatban lévő széna és gabonakészlet — biztosítási idenyre különösen is felhívják a közönség figyelmé. Biztosítottnak ugyanis tűz ellen mindenféle gabonaneműek, asztalokban vagy csűrökben, úgy takarmányok is szabad ég- vagy fedél alatt. Nagyobb összegű biztosításoknál, úgy azoknál, kik jégben is biztosítottak és káruk nem volt, vagy olyanoknál, kik épületeiket is együttesen adják fel — különös kedvezmények nyújtanak.

Tekintettel továbbá azon körülményre, hogy a cséplőgépek használata naponként általánosabb lett, minek folytán az elcséplés az eddiginél gyorsabban történik, a „Victoria“ azon kedvezményt léptette életbe, hogy azon felektől, kik gabonáikat géppel csepeltetik, egy havi tartamra is fogad el aránylagos díj mellett biztosítást.

Elcséplés után a biztosítás — ha a rakodási hely és idő bejelentetik; a szemre is kiterjed. Az ügyrönségek utasítva vannak, a közönségnek minden felvilágosításokkal, nyomtatványokkal szolgálni, a biztosításokat felvenni és esetleges kívánságokat ide bejelenteni.

- Központi iroda:** Kolozsvártt, főtér 26-ik szám.
  - Vezérügyrönségek:** Bécs, Budapest, Grätz, Prága, Szeben.
  - Főügyrönségek:** Arad, Brassó, Debreczen, Eszék, Győr, Kassa, Maros-Vásárhely, Nagy-Beeskerek, Nagy-Enyed, Nagy-Szeben, Pozsony, Szeged, Temesvár és Triest.
  - Vidéki ügyrönségek:** a birodalom minden jelentékenyebb helységében.
- A „VICTORIA“ biztosító társaság 10 éves működése alatt, kötelezettségének mindég hiven és pontosan megfelelvén, bizalommal hívja fel a közönséget, biztosításait jövőre is első sorban ezen tisztán hazai és minden idegen elemtől ment intéző által eszközöltetni.

(1) (18—26) „VICTORIA“ biztosító társaság.

Piaczi árak.

A h é t i v á s á r		Egy hectolter (=1.62 bécsi mérő)						100 Kilogramm (=178.55 bécsi font)		1 köbméter (=0.14 bécsi köböl)	1 kilogramm (=1.78 bécsi font)
h e y e	napja	tiszta b u z a	elegy b u z a	roz s	árpa	zab	törökbuza	széna	szalma	tüzifa	marha hus
á r a k r a j e z á r o k b a n											
Beszterce	aug. 15.	560	380	380	—	300	330	260	120	320	28
Brassó	aug. 25.	723	520	442	342	180	398	—	—	—	36
Csik-Szereda	aug. 30.	834	749	664	450	350	500	400	180	125	32
Décs	sept. 5.	750	690	450	—	200	410	520	155	420	32
Déva	sept. 2.	910	760	715	500	1000	550	460	150	136	32
Erzsébetváros	sept. 2.	630	500	440	—	220	350	210	120	300	36
Gy.-Sz.-Miklós	sept. 2.	775	550	425	425	270	425	210	50	—	32
Fogarás	sept. 1.	720	540	340	—	220	440	280	120	360	36
K.-Fehérvár	sept. 2.	784	600	580	—	250	426	400	180	300	36
Kolozsvár	sept. 7.	715	538	635	—	193	400	190	150	360	40
M.-Vásárhely	aug. 31.	570	355	375	210	240	310	190	40	325	34
Naszód	máj. 8.	540	500	550	330	260	360	240	110	125	30
Nagy-Enyed	aug. 31.	750	625	500	—	250	425	215	50	444	36
N.-Szeben	sept. 5.	690	560	440	—	240	430	180	—	300	37
S.-Sz.-György	sept. 4.	750	530	420	440	200	450	200	60	200	32
Szamosújvár	sept. 4.	795	425	430	—	245	430	300	75	400	30
Sz.-Régen	aug. 31.	675	505	500	310	267	420	310	130	210	32
Sz.-Udvarhely	august. 29.	700	540	450	—	180	433	180	60	200	32
Torda	junius. 7.	780	540	450	—	—	300	—	100	1100	36
V.-Hunyad	aug. 19.	780	570	465	—	—	500	200	100	600	32

Az „Erdélyi Gazda“ hirdetési díjszabályzata.

1/16 lap	széri hirdetőkör											
	1-1		1-3		1-6		1-12		1-24		1-52	
	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.
14	—	36	—	70	—	120	—	200	—	360	—	—
7	—	18	—	35	—	60	—	100	—	180	—	—
3	50	9	—	17	50	30	—	50	—	90	—	—
1	75	4	50	8	75	15	—	25	—	45	—	—
—	90	2	25	4	40	7	50	12	50	22	50	—

Azonkívül 30 kr. bélyegdíj annyiszor, a hányszor a hirdetés megjelenik.

TARTALOM :

- Fiatalkazdák szaktudományi kiképzéséről. —
- Utmutatás a Mezőség kopárainak befásítására. —
- Társalgó. — Középmarosi horvidék. —
- Egyveleg. — Hidetések. — Piacziárak.